■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת שופטים ■ א' אלול ה'תשע"א ■ 31.08.2011 ■ גליון מס' 136 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

הרב בני לאו אינו ירמיה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

אין בדעתי להתייחס לויכוח על הופעותיו והתנהלותו לאחרונה של הרב בני לאו, לקחת חלק בויכוח הזה, יחד עם זאת לא אוכל שלא להגיב לשתי התבטאויות שלו כפי שפורסמו בעיתון מעריב הנוגעות לרב הרצוג והנביא ירמיה.

מאז כתב את ספרו "ירמיה" משתמש הרב לאו במודל של הנביא ירמיה והוא מכיל אותו על תקופתנו, שעלול חלילה לבא גם עלינו חורבן. ועמדתו זו מבוססת על התובנה שאין הבדל בין תקופתנו לתקופתו של ירמיה. מתוך עמדה זו הוא תוקף בכל הזדמנות את אמירתו של הרב הרצוג שעל חורבן שלישי לא ניבאו הנביאים. הבה נעשה סדר בענין: בשלהי מלחמת העולם השנייה, כשנשקפה סכנת פלישה גרמנית לארץ ישראל והרב הרצוג בהיותו בארה"ב ביקש לשוב לארץ ישראל, ניסו לשכנע אותו שלא יחזור לארץ והוא אמר להם: "הנביאים נבאו על שני חורבנות ולא נבאו על חורבן שלישי ואני מאמין באמונה שלימה כי האויב לא יבוא בשערי הארץ".על האמירה הזאת של הרב הרצוג אומר הרב לאו (פורסם במעריב 12.8): "האמירה הזו נולדה באופן מזעזע על ידי הרב הרצוג במלחמת העולם השניה... זו היתה אמירה של **איש בפוזה**". מלבד האומללות של ההתבטאות הזו על הרב הרצוג, האמירה הזו של הרב הרצוג בארה"ב לא הייתה אמירה חד פעמית, הוא חזר עליה לפחות עוד שתי פעמים מיד עם שובו לארץ. האחת בכרוז שפרסם לציבור, והשנייה בהופעתו בכני הציבור ברחובות בה אמר: "מקובלים אנו כי לאחר שני החורבנות חורבן שלישי לא יהיה - והוא הוסיף ואמר - הדבר ברור לגבי ואני אומר אותו מתוך אמונה שלימה" (אבידור עמ' 186) האמירה "**מקובלים אנו**" שאמר הרב הרצוג בא להדגיש ש"האמירה הזו לא נולדה **באופן מזעזע" והיא אינה של הרב הרצוג** אלא יסודה במסורת יהודית עתיקת יומין, החל מימי הנביאים: "תם עונך בת ציון **לא יוסיף להגלותך**" (איכה ד כב), (ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות (איכה)) כמו שמפרש רש"י: "לא יוסיף להגלותך **מגלות אדום** ולהלן", כך שירמיה עצמו מנבא שאחרי גלות אדום לא תהיה יותר גלות. מסורת זו אנו מוצאים במדרשי חז"ל כמו תנחומא (פר' שופטים ט): "והשלישית יותר בה - שאין מתיישבים בארצם אלא בגאולה שלישית. גאולה ראשונה זו גאולת מצרים, גאולה שניה זו גאולת עזרא, **והשלישית אין לה הפסק**".

ולאחר חז"ל ממשיכה המסורת הזו בדברי רבותינו הראשונים כמו **רס"ג** בספרו "אמונות ודעות" (מאמר שמיני סוף פרק ז) הוא מביא תחילה את דעתם של "אנשים מאותם הנקראים יהודים" המדמים שנבואות של ישעיה (ס כ): "לא יבוא עוד שמשך" או נבואת ירמיה (לא לט): "לא ינתש ולא יהרס עוד לעולם" הם הבטחות מותנות רק אם יהיו העם נשמעים לה'. "אמרו שזה כעין מה שאמר משה רבנו לישראל שהבטיחם: "למען ירוב ימיכם וימי בניכם" וכאשר חטאו עברה ממשלתם ונסתלקה מלכותם. וכך היה גם בבית שני. ורס"ג שם מבטל דעתם מכמה סיבות: האחת "שהבטחות משה רבנו עליו השלום באר בהם שהם בהתנאה" שהן מותנות בקיום התורה והמצוות, "אבל אלו הנחמות (של הגאולה האחרונה) אין בהן מן ההתנאות האלה מאומה כלל, אלא הם יעודים מוחלטים".

הוכחה נוספת שהגאולה האחרונה לא תתבטל מבסס רס"ג על הכתוב בישעיה (נד ט): "כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבוֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצף עָלַיִךְ וּמגְּעָר בָּךְ" ומסביר רס"ג "שהוא עשה דרך ההבטחות הללו (של הגאולה האחרונה) כדרך המבול בימי נח, שאפילו יחטאו בני אדם בתכלית החטאים לא אביא עליהם מבול מפני שכבר נשבעתי עליו שלא יהיה, אלא יהיה עונשם בזולתו, כך אתם (בגאולה האחרונה) נשבעתי שאני לא אסיר מלכותם, שאפילו יחטא העם יענישם במה שירצה **אך לא בביטול מלכותם**".

כדברי הרס"ג כותב גם אברבנאל בפירושו (יחזקאל פרק לד יז): "ומפני שיאמרו ישראל איך נעמוד אנחנו כי אין איש בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וחוטא אחד שיהיה בקרבנו יסובב חורבן הכלל. לכן אמר ה' אל תחשבו שאחרי הגאולה תבוא לחורבן וגלות, **כי לא אעניש עוד את האומה בכללותה**,

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מחאת יחיד על מינוי שליח ציבור
אנו עומדים בפרוס חודש הרחמים והסליחות, בו תרים גבאי בתי הכנסת אחר שליחי ציבור מובחרים לימים הנוראים...
המשך בעמ' 3

ככל אשר יורוך
המצוה לציית לדברי חכמים לומדים אנו מהכתוב: "ושמרת לעשות ככל אשר יורוך", ולפי הרמב"ם חובת הציות מתייחסת לבית הדין הגדול...
המשך בעמ' 4

שו"ת קיץ
שאלה: האם מותר לאישה לשאוב חלב בשבת?...
המשך בעמ' 6

סיפור לשבת
גורלה של שיחה אחת
הרב שלום ורעייתו חנה לו הם שלוחי הרבי במגלנדייל אריזונה. זוג השלוחים הזה עשה לו מנהג קבוע...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ אלול
■ תשובה אמיתית
■ שאפילו אם יפול אל יתיאש
■ המתנערת מעפרה
■ הכוח שניתן ליהודי
■ אין השכינה שורה מתוך עצבות
המשך בעמ' 7

אבל לכל איש ואיש ממנה אשפוט כפי מעשיו ובזה יתקיים הכלל במעמדו והפרטים אשיב גמולם בראשם... וכל זה ממה שיעיד שהנבואה הזאת היא לעתיד לבא שיתקיים כל זאת להגיד שבזמן ההוא יהיו עונשי החטאים פרטיים כפי ההשגחה הפרטית, אבל **לכללות ישראל לא יבוא בגלות**, ובזה ייעוד גדול להתמדתם". רס"ג ואברבנאל אומרים דבר פשוט: שכל התוכחות של משה ונבואות החורבן של הנביא ירמיה היו נכונות לשעתן, לתקופה שכל ההבטחות לעם ישראל היו מותנות בקיום התורה והמצוות, אבל כיום הן אינן רלבנטיות. ולכן כל שימוש בנבואת החורבן של ירמיה בימינו אינן אלא מרפות ידיים ומטילות ייאוש, כמובן שגם כיום יש דין ויש דיין וכל עושה עוולה או חוטא בעבירות גמולו ישוב בראשו, אך כל זאת בתחום הפרט ככתוב: "**הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָּמוּת**" אבל על מלכות ישראל העתידה נאמר: "**כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר בָּךְ**"

על המקורות הללו ונוספים סמך הרב הרצוג כשאמר: "מקובלים אנחנו" ועל המסורות הזו מעיד גם הראי"ה קוק (אורות, עמ') "**מאמין** הוא העם כולו **שאין גלות עוד** אחרי הגאולה ההולכת ומתחלת שלפנינו ואמונתו העמוקה הזאת היא בעצמה רז קיומו". ואם אני הקטן צריך לבחור בין "תחושות בטן" של הרב לאו לבין מסורת יהודית קדומה, בין הקבלה של הרב הרצוג שיסודה בהררי קודש לבין ה"זעזוע" של הרב לאו, אין כאן שאלה במי לבחור. ובמיוחד שלפי עדותו של הראי"ה הוא "רז קיומו של עם ישראל" ולא חלילה "סם שינה כדי לא לקחת אחריות" כדברי הרב לאו. מעולם הבטחות של בורא עולם לא הכניסו את עמנו לשאננות. לומדים אנו זאת מיעקב אבינו שלמרות ההבטחה הברורה מבורא עולם: "**וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ**" הוא שומר את ההבטחה בלבו אינו הופך אותה לסם הרדמה או הסרת אחריות אלא מכין עצמו במפגשו עם עשו לדורון תפילה ומלחמה. וזה היופי של הציונות הדתית שאינה יושבת בחיבוק ידיים אלא פועלת בכל התחומים, המיגזרי האזרחי והלאומי להיות שותפה עם א-ל בשיבת ציון לארצה ותורתה.

מאז חיבר הרב לאו ספר על הנביא ירמיה, לקח לעצמו פטרונות עליו והוא רואה את עצמו כמי "שמגביר את קולו של הנביא ירמיה". למזלו של הרב לאו רוב רובו של הציבור אינו מכיר את ספר ירמיה ואינו יודע מה כתוב בו לפרטיו, ולכן אפשר "למכור" לו בשם הנביא ירמיה כל מה שעולה בדעתו. הנה אני קורא בעתון מעריב את הרב לאו מציג לציבור את הנביא: "**ירמיה ראה מלכות שמתנכרת למעמד הפועלים, שלא משלמת את השכר בזמן, שרודה בעובדיה, שרואה מקרו ולא מיקרו**... והוא אומר להם: **אם תדאגו קודם לשכבות החלשות, למצוקה, לדיור, לרווחה, תמשיכו לשמור על השלטון ואם לא חורבה יהיה הבית הזה**". וכיון שגם אני איני בקיא בדברי ירמיה, לא התעצלתי, וישבתי ועברתי על ספר ירמיה מהחל (פרק א) ועד כלה (פרק נב) למצוא את מחאת מעמד הביניים בספר ירמיה.

אחר שעברתי פסוק פסוק ורשמתי לעצמי כל התבטאות של הנביא בתוכחתו לחטאי העם התברר לי שהמילה "צדק" במובן של צדק חברתי אינו מופיע בספר ירמיה אפילו פעם אחת, מה כן יש בספר ירמיה: עיקרו של הספר עוסק באי נאמנותו של עם ישראל לבורא עולם ולפי דבריו של ירמיה זו הייתה עיקר הסיבה לחורבן, כמו שהנביא אומר זאת במפורש: "**עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ, נִצְּתָה כַּמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר? וַיֹּאמֶר ה': עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ: וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם**", וכך ממשיך ירמיה ואומר: "**שכחת אותי ותבטחי בשקר**". וכן בחטא עבודה זרה ככתוב: "**מספר עריך היו אלוהיך ישראל**", ובהם עבודת המולך "**שרפו את בניהם באש, קטרו לכל צבא השמים**", העבירות הללו חוזרת בספר ירמיה בעשרות מקומות. עבירות נוספות שעליהם מוכיח ירמיה את העם הם ש**מירת השבת**: "לקדש השבת לבלתי עשות בו מלאכה", **ניאוף**: "וינאפו את נשי רעיהם", **שפיכות דמים**: "וְדָם נָקִי אַל תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה", גזל ועושק של השכבות החלשות: "וְהַצִּילוּ גָּזוּל מִיַּד עָשׁוֹק וְגֵר יָתוֹם וְאַלְמָנָה אַל תּוֹנוּ וְאַל תַּחֲמוֹסוּ" במקום היחידי בה מזכיר ירמיה את ביטוי "צדק" הוא: "הוֹי בֹּונֶה בֵיתוֹ בְּלֹא צֶדֶק וַעֲלִיּוֹתָיו בְּלֹא מִשְׁפָּט בְּרֵעֵהוּ יַעֲבֹד חִנָּם וּפֹעֲלוֹ לֹא יִתֶּן לוֹ". אך כאן ירמיה מדבר על אי צדק בלא משפט.

הקב"ה שלח את ירמיה להוכיח את העם רק על שני דברים כמו שהוא אומר: "שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם וּרְאוּ נָא וּדְעוּ וּבַקְּשׁוּ בִרְחֹבוֹתֶיהָ אִם תִּמְצְאוּ אִישׁ אִם יֵשׁ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט מְבַקֶּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ": (ירמיה ה) ירמיה מבקש שני דברים: משפט ואמונה. שאר הדברים גם אם הם חשובים לא היו במנדט של ירמיה. לא מצאתי בספר ירמיה דאגה כביכול למצוקת "דיור, ורווחה", ירמיה לא נשלח לדאוג "למצוקה" של מעמד הביניים, ולמתבכיינים שלא מצליחים לגמור את החודש למרות המשכורת הטובה שיש להם. ירמיה היה מצפה ממי שמתיימר לייצגו ולהיות הדובר שלו שיאמר לפחות להמונים את דבריו: "**כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אוֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים לַחְצֹב לָהֶם בֹּורוֹת בֹּורוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכִילוּ הַמָּיִם**". בכל התנהלותו הנבואית לא ביקש הנביא ירמיה להיות "פוליטיקלי קורט", אדרבא הוא תמיד הלך נגד הזרם, הוא בז לנביאים שהחניפו כמו שהוא מוכיח אותם: "נביא וכהן חנפו", והאשים אותם: "הלוך בשקר וחיזקו ידי מרעים", "חזון לבם ידברו לא מפי ה'", "והפכתם את דברי אלוקים חיים". מצטער, אי אפשר לגייס את ירמיה למחאת האהלים.

אם יש נביא שכן מטיף ל"צדק חברתי" הוא הנביא ישעיה שאמר: "**הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת כִּי תִרְאֶה עָרֹום וְכִסִּיתֹו וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם**" הנביא מבטיח להמונים את הברכה שתצמח מהדאגה למצוקה החברתית כמו שהוא אומר: "אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד ה' יַאַסְפֶךָ: אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם תָּסִיר מִתֹּוכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדֹבֶר אָוֶן: וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ נִעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ וְזָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךָ וַאֲפֵלָתְךָ כַּצָּהֳרָיִם: וְנָחֲךָ ה' תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ, וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה וּכְמֹוצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו" אך באותה הזדמנות אין הנביא ישעיה מתבייש לצרף אל המחאה החברתית גם את שמירת השבת כפי שהוא אומר בהמשך דבריו: "אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד וְכִבַּדְתֹּו מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצֹוא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר: אָז תִּתְעַנַּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי ה' דִּבֵּר": את המסרים הללו במילואם לא שמעתי בדבריו של הרב לאו.

מחאת יחיד על מינוי שליח ציבור

/ הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א

אנו עומדים בפרוס חודש הרחמים והסליחות, בו תרים גבאי בתי הכנסת אחר שליחי ציבור מובחרים לימים הנוראים. נעסוק בסוגיה הקשורה למינוי החזן, מי מהמתפללים בבית הכנסת יכול למחות במינויו ומי יכול למנותו.

א) כתב השולחן ערוך (נ"ג י"ט): אפילו יחיד יכול לעכב ולומר "איני רוצה שפלוני יהיה חזן", אם לא שכבר הסכים עליו מתחלה. וכתב הרמ"א: ודוקא שיהיה לאותו יחיד טעם הגון על פי טובי העיר, אבל בלאו הכי אין היחיד יכול למחות בש"צ, ואם הוא שונאו יכול למחות בו קודם שהסכים עליו. ובמשנ"ב פירש: שונאו - ר"ל שידוע באמת מכבר שהם שונאים זה לזה, לכך יכול למחות בו דאינו נעשה שלוחו לתפילה בעל כרחו. אבל אם אומר שהוא שונאו, לאו כל כמיניה, עכ"ל.

מקור הלכה זו הוא בשם האגור ומהרי"ק שורש מ"ד, ומקורם מדברי האור זרוע (תפילה סי' קי"ד. ואף הובא כן בשו"ת מהרי"ל סי' צ"ז, ובדרכי משה כתב שמקורו מדברי המהרי"ל. ואולם הם דברי האור זרוע מילה במילה). האור זרוע מייסד דבריו על היסוד שתפילה במקום קרבנות תיקנום ושליח הציבור הוא שליח הציבור. א"כ כשם שכהן אינו יכול להקריב קרבן ללא רשות בעליו, כך הש"ץ אינו יכול להיות שלוחו של כל אחד ואחד מהקהל בלא הסכמתו. לכן יכול היחיד לא להסכים למנות חזן נגד רצונו.

ב) והנה אם זוהי סברת הדבר קשה לכאורה מדוע צריך היחיד לנמק את התנגדותו בפני טובי העיר, ומדוע אינו יכול לטעון שהוא שונאו או שסתם - כך אינו רוצה אותו, מבלי להסביר דבר. הלא כשם שזכותו של כל אדם לבחור את שלוחו לכל דבר וענין, כך לכאו' תהיה לו זכות לבחור את שליחו להעלות את תפילותיו לפני הקב"ה. ובשלמא לאחר שכבר נתמנה אינו יכול למחות בקל משום דהש"ץ נהיה שורר על משרתו וכל דיני שררה אית בזה, כדברי הפוסקים, ואף אית ביה דין ירושה, שחזן שנפטר ממנים את בנו אחריו לש"ץ, כמש"כ הרשב"א והרמ"א (סעי' כ"ה). אך קודם שנתמנה, מדוע שלא ימחו במינוי בכל מחאה שהיא?

ג) ונראה שאכן יכול כל יחיד למחות במינוי החזן, גם ללא סיבה מספקת. אך מאחר ורוב הציבור רוצה את החזן כשלוחם, על כן יצטרך היחיד לחפש לו בית תפילה אחר עם שליח ציבור כלבבו. והיינו דאה"נ ומדין מינוי הש"ץ יכול כל יחיד למחות. אך מאחר ובית הכנסת שייך לציבור ולא לכל יחיד ויחיד, לכן אי אפשר להתחשב בכל אחד ולאפשר לכל יחיד להביא חזן משלו.

ודבר זה למדנו מדברי האור זרוע עצמו, שכתב בהמשך דבריו כך: "ואם תאמר יעשו אותם שאינן מסכימים ש"ץ אחר. האיך יתפללו שנים כאחד, או זה בדרום וזה בצפון, היתכן כדרך הזה, ומאיזה כח יגרשום מביהכ"נ הזה לעשות ביכ"נ אחר", עכ"ל. ואפשר להעמיס בדבריו ז"ל דמדין החזן יכול היחיד למחות, אך מדין מיקום החזן, היינו ביהכנ"ס, אינו יכול למחות בלא טעם הגון ע"פ טובי העיר.

ד) ואולי יש להוסיף בדבר עוד, והוא שנכון שכל יחיד יכול למנוע מאחר להיות שלוחו. אך גם לש"ץ ישנה זכות להיות שלוחם של אלו שרוצים אותו. ומכיון וישנו ציבור שלם שחפץ בו, כיצד יוכל יחיד למנוע זאת ממנו בלא טעם הגון.

ה) בזמן הזה: כתב המגן אברהם דנראה שדוקא בזמניהם שהיה הש"ץ מוציא הרבים ידי חובתם בתפילתו, אז היה יחיד יכול לעכב, מה שאין כן עתה שכולם בקיאים בתפילה והש"ץ נועד רק לפיוטים וקדיש וברכו, אין כל כך קפידא, עכ"ד.

ובכף החיים כתב שהנה כל דברי המגן אברהם הם דוקא קודם שנתגלה אורו הנפלא של האריז"ל, שגילה לנו שעיקר אורות התפילה באים ע"י חזרת הש"ץ. ומכיון שכן חזרה זכות היחיד למחות ביד ש"ץ שאינו רוצהו, כיון שחזרת הש"ץ מעלה את תפילותיהם של כל יחיד ויחיד. והנה גם אם כנים דברי כף החיים, עדיין ישנה סיבה נוספת שלא לאפשר לכל יחיד למחות בש"ץ, והוא ע"פ הטעם הנוסף שכתבו הפוסקים והביאם המשנ"ב. והוא שבעוונותינו הרבים רבים מחזיקים במחלוקת בלי טעם וריח וכוונתם שלא לשם שמים, ולפי"ז לא יוכל היחיד למחות בלא טעם הגון ע"פ טובי העיר או הגבאים.

ו) זאת ועוד יש להתבונן לפי הכה"ח, מה דינו של יחיד שאינו מקשיב לחזרת הש"ץ והוא לומד בזמן זה או סתם יושב בטל, האם יכול הוא למחות במינוי הש"צ. דהנה יש לחקור בכל דין חזרת הש"ץ האם כשיש עשרה שמקשיבים לחזרה, נחשב שגם מי שלא הקשיב יצא ידי חובת חזרת הש"ץ מפני דהציבור בכללות יצא י"ח חזרת הש"צ וסו"ס גם הוא חלק מהציבור, או דילמא שמכיון ולא הקשיב, לא יצא. ובידי הרב יהושע בחר הראה לדעת לדברי הפוסקים שמעיקר הדין א"צ להקשיב לחזרת הש"ץ (כי אם בסיום כל ברכה), כשיודע בבירור שישנם עשרה המקשיבים ומוכח שהשאר יוצאים י"ח. אולם אפשר לערער בזה, דזה שא"צ שכולם יקשיבו היינו מפני דתקנת חז"ל לחזור התפילה מתקיימת גם בעשרה, ואינה כלל דין בכל אחד ואחד, אלא בחובת ציבור, ואכמ"ל בדבר.

ואולם אפשר שאם באים לדון בדין הקשבה לחזרת הש"ץ מצד חכמת החי"ן ותורת האריז"ל, אזי חובה על כל אחד להקשיב למרות שישנם עשרה מקשיבים. ומפני שסגולת חזרת הש"צ באה ע"י שמיעה. (ושטחתי ספק זה קמיה מו"ר הגר"ח קנייבסקי שליט"א וטען שאינו יודע פתרון הדבר לדעת האריז"ל), וצ"ע. ואם נתפוס לשון אחרון אזי יחיד שאינו מקשיב לחזרת הש"צ לכאורה לא יוכל למחות במינוי החזן.

ז) לענין הלכה כתב המשנה ברורה שרוב פורעי מגבית הכנסת או גבאי הקהל, קובעים את משרת החזן. עיי"ש פרטי דינים נוספים בזה.

פרשת שופטים

ככל אשר יורוך

/ הרב יעקב הלוי פילבר*

המצוה לציית לדברי חכמים לומדים אנו מהכתוב: "ושמרת לעשות ככל אשר יורוך", ולפי הרמב"ם חובת הציות מתייחסת לבית הדין הגדול בלבד ולא לשאר החכמים, כמו שכתב בספר המצוות (עשה קעד): "הציווי שנצטוינו לשמוע לבית דין הגדול ולנהוג על פיהם ככל אשר יצוו". לעומתו מרחיב "ספר החינוך" את חיוב הציות וכולל בו גם "לשמוע ולעשות בכל זמן וזמן כמצות השופט, כלומר החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמנינו". על דבריו אלו תמה ה'מנחת חינוך': מנין לו לספר החינוך שדין זה הוא בכל זמן, שהרי אפשר לומר "כי בית דין הגדול הוא שונה ששם (במקום המקדש) כבוד ה' חופף עליו כל היום ועליהם הבטיחה התורה". וכך גם הנצי"ב בפירושו "העמק דבר" מפרש שהחיוב לציית הוא לב"ד הגדול בלבד, כמו שכתב: "אבל יש לדעת דהמקום הנבחר מסייע הרבה להוציא אור הלכה לאמת". אלא שגם לדעת 'החינוך' המרחיב את חיוב הציות לא רק לבית דין הגדול, גם לדעתו החובה הזו אינה מתייחסת לציית לכל חכם, אלא דווקא "החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמנינו". וגם הרמב"ם, המגביל את חיוב הציות לשמוע לב"ד הגדול בלבד, גם הוא ממליץ ומייעץ לנהוג לפי חוות דעתם של החכמים שבכל דור, כמו שכתב ב"אגרת תימן": "ודע, כי כמו שינצל הסומא בהשענו על הפקח בלכתו אחריו, לפי שהוא יודע בעצמו שאין לו עיניים שיורוהו הדרך הישר, וכמו כן שינצל החולה שאינו יודע מחכמות הרפואות בשמעו עצת הרופא שינהיגהו וידריכהו, לפי שאינו יודע הדברים הממיתים ולא המחלימים המצלים, וישמע לעצתו כל מה שיאמר לו - כמו כן ראוי להמון למסור משענתם על הנביאים בעלי העיניים האמיתיות, ודי להם במה שילמדו להם שהסברא הפלונית אמת והסברא הפלונית אינה אמת. ואחרי הנביאים - החכמים החוקרים והרודפים יומם ולילות הסברות והדעות כדי שידעו איזו מהן אמת ואיזו מהן שוא". על ההמלצה הזו יש להעיר שלכתחילה עדיף שהאדם לא יהיה חולה או סומא, אלא ילמד וידע בעצמו לפתור את בעיותיו, אבל כשאי אפשר לו לפתור בעצמו את בעיותיו אז יש להזדקק לעזרת החכמים.

מאידך גיסא צריכים בעלי הסמכות לנהוג בזהירות רבה שלא ינצלו את סמכותם, וכמה דוגמאות של חז"ל לכך כמו: אין מושיבים כהן גדול בצוות המעבר את השנה, "מפני הצינה, שמא לא תהיה דעתו נוטה לעבר, כדי שלא יבא תשרי בימי הקור והוא טובל ביום הכיפורים חמש טבילות" (רמב"ם, קידוש החדש פ"ד הי"א). מכאן שאפילו אדם גדול ככהן גדול גם הוא עלול לערב אינטרסים אישיים בשיקול הדעת שלו. דוגמא נוספת לניצול לרעה של הסמכות לתועלתם האישית מוצאים אנו אצל בניו של שמואל הנביא, על כתוב: "ולא הלכו בניו בדרכיו ויטו אחר הבצע ויקחו שוחד ויטו משפט" ועל כך אמרו במדרש (ב"ר פר' פה יב): "אפשר בניו של שמואל הצדיק היו עושים אותו מעשה? אמר ר' ברכיה: כששיירת סוחרים היתה עוברת בבאר שבע, היו מניחין צרכי ציבור ועוסקין בצרכי עצמן, ומכח מעשה זה מעלה הכתוב כאילו לקחו שוחד". ואין ספק שבניו של שמואל היו תלמידי חכמים, שהרי אין אנו מוצאים במקרא או בחז"ל כל ביקורת על חוסר ידע שלהם, וסביר להניח שאם בניו היו עמי?ארצות, לא היה שמואל אביהם מאפשר להם להיות שופטים וגם העם לא היה נזקק להם. אלא אדרבא, הם ניצלו את המוניטין התורני שלהם כדי לקדם את האינטרסים האישיים שלהם. ובמסכת שבת (נו א) אמרו עליהם ש"ישבו בעריהם כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהם", בניגוד לשמואל שהטריח את עצמו אל העם הם הקימו לעצמם ממלכה של שמשים וסופרים והחלו באמצעותם לנצל לרעה את הציבור: "רבי מאיר אומר: חלקם שאלו בפיהם, רבי יהודה אומר: מלאי הטילו על בעלי בתים, רבי עקיבא אומר: קופה יתירה של מעשר נטלו בזרוע, רבי יוסי אומר: מתנות נטלו בזרוע". וכאן עלולה לצוץ סכנה נוספת, שבני שמואל ידרשו לעצמם חסינות מפני כל ביקורת ענינית בשם "כבוד התורה", דרישה שחז"ל לא התחשבו בה שהרי לא חסכו מהם את שבט ביקורתם. סכנה נוספת קיימת כאשר תלמיד חכם מקיף עצמו ב"חכמים, החזנים וסופרים" שהם מנצלים את סמכותו של התלמיד חכם לעשות בה כרצונם, על מקרה כזה כתב רבה של ירושלים הרב צבי פסח פראנק על אחד מחשובי הרבנים בירושלים: "והוא לא ידע ואינו מרגיש, כי לזקנותו רוב דבריו נחתכים על פי עצת סופריו הנערים, הרוצים לפסוע על ראשי עם קודש, וכל מי שהוא רוצה לראות בשכלולה של עיר קודשנו ותפארתנו, הלא יבין כי מוכרח לבחור איש שאין דעתו נמסרת ביד אחרים לעשות בו כרצונם". (אג' ראיה ג, עמ' שו).

*ממנהיגי החינוך התורני בישראל, מגדולי פרשני הראי"ה קוק, יקיר ירושלים, מחברם של שמונה ספרים חשובים, זכה בארבעה פרסים תורניים יוקרתיים. ועוד.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

סיפור לשבת

גורלה של שיחה אחת

{המובא להלן ראה אור ב"כפר חב"ד", פרי עטו של יצחק כהן, בתוך מאמר מרתק על מבצע נש"ק (נרות שבת קודש) עליו הכריז בשעתו הרבי מלובביץ' זי"ע. שאול שיף}

הרב שלום ורעייתו חנה לו הם שלוחי הרבי במגלנדייל אריזונה. זוג השלוחים הזה עשה לו מנהג קבוע: בכל פעם שהם מרגישים שעליהם להטעין את המצברים מחדש, הם מגיעים לשבת לשכונת קראון הייטס, ל- "770" יחד עם שני התינוקות שלהם. ביום ראשון, בשעות הבוקר המאוחרות, הם חוזרים למקום שליחותם, מלאים במטען רוחני רב.

באותו יום ראשון שעליו באנו לספר לכם, יצאו בני הזוג לו עם שני תינוקותיהם לרכבת התחתית הסמוכה ל-770 כשמגמת פניהם הפעם להארטפורד שבמדינת קונטיקט, לביקור קצר, שם התגוררו הוריה של הגברת לו.

השליח ניגש לקופאי של הרכבת, מושיט לו שטר של 100 דולר, תשלום על נסיעתם. באותו בוקר לא הסביר להם הפקיד פנים, לא היה נחמד. "אנחנו לא מקבלים שטרות גדולים", אמר הפקיד והמשיך בעיסוקיו כאילו לא עומדים לפניו זוג עם שני תינוקות.

הרב לו היה נבוך, אך באותה שעה, לא שיער לעצמו שהתנהגותו של הקופאי סגרה שלושה דורות של שליחות ויהודיה אחת ששבה לצור מחצבתה...

הרב לו הסתכל על השעון והבין שלחזור ל-770 כדי לפרוט את 100 דולר, לא בא בחשבון, שכן הרכבת כבר הגיעה לרציף ובעוד דקותיים היא תמשיך במסעה. לחכות עוד זמן רב לרכבת הבאה היה בגדר בלתי אפשרי יחד עם שני הזאטוטים.

בני הזוג החלו לחפש בתיקיהם אולי יש להם כסף קטן אך הנס הזה לא קרה. אין להם כסף קטן והרעש של הרכבת "שלהם" הלחיץ אותם...

ואז, ממש כמו בסיפורי הבעל-שם-טוב, כשכמעט והתייאשו בני הזוג לו, נגשת אליהם אישה שמעולם לא ראו, והציעה להם את עזרתה. הנה, אמרה האישה, יש לי עודף לרכבת בשבילכם, ואוכל לפרוט לכם את השטר של ה-100 דולר.

בשניה האחרונה ממש עלו בני הזוג לרכבת כשהם מודים לאישה שסייעה בידם, מתנשפים, אבל בתוך הקרון ולא מחוצה לו...

מה עושה שליח בנסיעה ארוכה ברכבת, כאשר הוא השלים את החת"ת, הרמב"ם ושאר השיעורים היומיים? הוא מתבונן בקרון סביבו אולי ימצא איזה "לקוח" (הלקוחות של השליחים הם יהודים) כדי שיוכל להשפיע עליו, למשל, להניח תפילין ועוד.

הרב לו סוקר-סורק היטב את הקרון שלו, הוא לא מוצא שום פנים יהודיות, אבל הנה הוא רואה את האישה שהיטיבה עמם. הרב לו מרגיש צורך לגשת אליה עם אשתו השליחה ולהודות לה פעם נוספת והפעם בלי להתנשף ותוך כדי ריצה.

"אל תעשו מזה עניין", אמרה האישה, "שמחתי מאד שיכולתי לעזור. לנסוע עם ילדים קטנים זה לא מהדברים הפשוטים. האמינו יש לי ניסיון בזה. דרך אגב, לאן פניכם מועדות?"

גב' לו סיפרה לה על מסלול נסיעתם.

"איזה יופי כמוכם כמוני", אמרה האישה, "אני עוסקת במחקר על קהילות יהודיות. ביקרתי כאן השבת בקראון הייטס כדי לצלם מספר תמונות, ולפגוש כמה מן התושבים".

לפני שנפרדו - ושליח עושה תמיד את שליחותו- שאלה השליחה בעדינות: "האם את מדליקה נרות שבת?. "לא. אני לא מדליקה וזה לא בשבילי", אמרה האישה במבוכה, "איננו שומרת מצוות".

השליחה הסבירה את חשיבות המצווה, ללא קשר עם רמת התחייבותה לשמירת מצוות. "תודה לך", התעקשה האישה, "זה ממש לא נראה לי רלוונטי, מעולם לא הבנתי מה המשמעות של שמירת מצווה אחת מתוך מאות מצוות, שאת כולן אני לא מכבדת ולא שומרת".

עמדתה של האישה החזירה את ר' שלום שנים אחורה. הוא נזכר בשיחה שהרבי שוחח עם סבו, החסיד הבלתי נשכח (שהצליח תמיד להעלות חיוך על פני הרבי, ולגרום לו נחת רוח רב) - הרה"ח ר' זלמן יפה.

תקופה קצרה אחרי שיצא הרבי עם מבצע נש"ק (נרות שבת קודש) החליט ר' זלמן, כחסיד נאמן מן המניין, להשתדל לפעול במבצע זה בין כל מכיריו.

כאשר הגיע ר' זלמן ל-770, סיפר לרבי שהוא ניסה לשכנע את אחת משכנותיו להדליק נרות שבת, והיא העלתה את אותן טענות כמו אלו שהעלת האישה ברכבת.

ר' זלמן ענה לה כי לכל מצווה יש סגולה וזכות נפרדת לכשעצמה, ללא קשר למעשים שיבואו לאחר מכן. הרבי שמע את הדברים וענה לר' זלמן שגישתו אכן נכונה.

שיחת הרבי עם סבו חקוקה הייתה במוחו, והרב לו השתמש בהסבריו של סבו. אם אצל סבא זה עבד, חשב לעצמו - אין שום סיבה שאצלי זה לא יעבוד.

אבל האישה הייתה עקשנית, היא אפילו לא רצתה לשמוע על סגולותיה של המצווה, והרב לו הבין שאולי צריכים היום הסברים חדשים.

המשך בעמוד הבא...

שלוש שנים חלפו, הרב לו הספיק לשכוח ממעשה הרכבת של אותו יום ראשון, (מכך שלרכבת של קראון-הייטס צריך להצטייד בכסף קטן, ואין לסמוך על הנס...), ומהאישה שסייעה להם ברגע האחרון, (ועד היום הוא אפילו לא יודע את שמה). הוא גם לא זכר איזה "עקשנית" הייתה האישה הזאת.

בוקר אחד, בהיר במיוחד, מקבל הרב לו מייל מאישה שלא הכיר. יותר מדוייק - הוא חשב שלא הכיר. וכך כותבת האישה, בלי הקדמות של מישהי שכותבת לו לראשונה:

"הרב שלום לו,

פגשתי בך ובבני משפחתך בקראון הייטס בהיותי ב-2002. את כתובתך מצאתי באתר "חב"ד אורג". שמי מליסה. אני לא מתיימרת לחלום שאתה זוכר אותי. נתתי לך עודף משטר של מאה דולר כדי שתוכלו לעלות לרכבת. במשך הנסיעה ניסית לשכנע אותי להדליק נרות שבת, ואני התמדתי בסירובי.

רק מצווה אחת, אמרתם לי, ללא קשר עם רמת התחייבותי הנוכחית לדת היהודית ומצוותיה. מספר שנים חלפו, ואני נוצרת-זוכרת משום מה את הסבריך על מצוות הדלקת הנרות. ברשותך, אני אתחיל מהסוף: אני נשואה לבחור יהודי מקסים בשם מארטי, אנחנו שומרים את רוב הלכות שבת, אוכלים בשר כשר, ואוכלים רק מאכלים כשרים.

אנו מנהלים בית יהודי מקסים ושומרים על חיי משפחה יהודיים.

אתה מאמין הרב לו? כן, זאת האישה מהרכבת שלא רצתה לשמוע, ולו למצווה אחת?!

חשבתי על הצעתכם "רק תדליקי נרות", המשיכה מליסה, פעמים רבות במשך השנים, ורציתי שתדע שבזכותך אני האישה היהודייה שהנני היום. תודה רבה עבור הכל. תודה על האכפתיות שלכם, על סבלנותכם (מ"טיפוסים" כמוני...) תודה שסייעתם לי במסעי הרוחני, ותודה לרבי מליובאוויטש שאתם משליחיו הנאמנים, הפזורים בכל העולם כולו ועושים עבודת קודש, כפי שניתן להבין מהאתר שלכם - "חב"ד אורג".

שמרו על קשר במידה והדבר אפשרי מצדכם".

זמן קצר לאחר קבלת מכתבה המרגש, התקשר ר' שלום לאביו השליח הרב שמואל לו, וסיפר לו את כל השתלשלות הסיפור, על ההשגחה הפרטית המופלאה, על שיחת הרבי עם הסבר של ר' זלמן שעלה בזכרונו בדיוק אז, והתוצאות המרגשות. ר' שלום ידע שאביו תמיד שמח לשמוע על הצלחותיהם של בניו השלוחים הפזורים בחמשת יבשות תבל, וגם הפעם כאמור, הוא עשה זאת בשמחה, מה גם שהסבא החביב ו"השוועד" של אבא מוזכר בסיפור המיוחד הזה.

אם הבן חשב להפתיע את האב בסיפורו-שלו ו"לעשות לו את היום", הרי שהאב סגר לו מעגל והפתיע אותו. תגובת האב השליח הייתה מדהימה: "איזה תזמון מדוייק" אמר האב השליח לבנו השליח. "יש כאן סגירת מעגל. ברגעים אלו חזרתי מה"ווארט" של נכדת שכנתו של הסבא ר' זלמן - אותה שכנה שגם היא לא הבינה את המשמעות של הדלקת נרות ללא שמירת כל התורה כולה, ועליה סיפר סבא לרבי.

כן, אתה מנחש נכון: האישה הזו התחילה להדליק נרות, היא הבינה את המשמעות של מצווה אחת בודדת. משפחתה כיום שומרת תורה ומצוות והם מתנהגים כיהודים חרדים לכל דבר. הנה כי כן שלוש דורות של שליחות התמזגו לסיפור אחד.

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: האם מותר לאישה לשאוב חלב בשבת?

תשובה: אם צריך לשאוב חלב עבור תינוק שזהו מזונו היחיד, אזי אפשר לשאוב חלב כרגיל שהרי זהו פיקוח נפש[א].

אך במקרה שבו השאיבה אינה עבור התינוק, אלא כדי להפחית כאבים הנגרמים מעודף החלב, אזי העצה היא לשים בתוך הבקבוק שאליו שואבים את החלב חומר פוגם כגון מי סבון וכדומה, ואז תיחשב החליבה כחליבה לאיבוד המותרת במקום צורך כזה.

ויכולה האישה להשתמש לצורך כך במשאבה חשמלית המופעלת באמצעות שעון שבת או באמצעות משאבה ידנית.

משאבה חשמלית המופעלת באמצעות שעון שבת עדיפה על משאבה ידנית, שבמשאבה ידנית כל לחיצה היא כמלאכה בפני עצמה.

על פי שמירת שבת כהלכתה פרק ל"ו.

א - ועיין בחזו"א או"ח סימן נ"ט ס"ק ד', ולפי דבריו יוצא שתינוק שניזון רק מחלב אם מותר לשאוב עבורו בשבת אף בזמנינו שתחליפי החלב מצויים ביותר, ומ"מ מי שמחליט לא לשאוב עבור התינוק בשבת אלא להאכילו מחלב אם אין מזחיחים אותו.

שביבים / שאול שיף

אלול

"ילמדנו רבנו כמה דברים קדמו למעשה בראשית? כך שנו רבותינו שבעה דברים נבראו עד שלא נברא העולם. אלו הן: כסא הכבוד, והתורה, ובית המקדש ואבות העולם, וישראל, ושמו של משיח, והתשובה... והתשובה מנין? שנאמר (תהלים צ' ב-ג) "בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל. תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם".

(מדרש תנחומא פרשת נשא)

תשובה אמיתית

באחת ההזדמנויות, כאשר האדמו"ר הזקן דיבר אודות עניין התשובה, הוא התבטא ואמר:

"התשובה האמיתית צריכה להיות כמו זו של הגוי מויטבסק". מה היה עם אותו הגוי מויטבסק? סיפר האדמו"ר הזקן בעל התניא ושולחן ערוך הרב, את דבר המעשה:

"העיר ויטבסק מחולקת לשניים באמצעות נהר המפריד בין שני עברי העיר. באותן שנים, עדיין לא היה בעיר גשר על פני הנהר והמעבר על פני הנהר היה נעשה על ידי ספינה קטנה. יום אחד נשבה רוח סערה והגויים שעמדו על שפת הנהר אמרו לאחד מחבריהם: "אל תעבור את הנהר, זוהי סכנה גדולה לשוט בו כעת". הגוי לא שעה לדבריהם ושט בספינתו ואכן היא נטרפה במים וטבע".

וסיים אדמו"ר הזקן: "באותו הרגע שהגוי ראה שהנה הנה הוא טובע, האם נוכל לשער עד כמה הצטער על שלא ציית לחבריו ושט בספינה? הנה כך צריכה להיות תשובה אמיתית".

(לשמע אוזן)

שאפילו אם יפול אל יתיאש

ההבנה שתוך כדי תהליך התשובה ישנן נפילות וצריך להתגבר ולהמשיך, היא האלף-בית של התשובה.

וכך כותב רבי נחמן מברסלב:

"מי שרוצה לילך בדרכי התשובה צריך לחגור מתניו, שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד בין בעליה בין בירידה שהן בחינת: "אם אסק שמים... ואציעה שאול". היינו, בין שיזכה לאיזו עלייה לאיזו מדרגה גדולה, אף על פי כן אל יעמוד שם, ולא יסתפק עצמו בזה רק צריך שיהיה בקי בזה מאוד לידע ולהאמין שהוא צריך ללכת יותר ויותר... וכן להפך, שאפילו אם יפול, חס ושלום, למקום שיפול אפילו בשאול תחתיות, גם כן אל יתיאש עצמו לעולם ותמיד יחפש ויבקש את השם יתברך ויחזק עצמו בכל מקום שהוא, בכל מה שיוכל. כי גם בשאול תחתיות נמצא השם יתברך, וגם שם יכול לדבק את עצמו אליו יתברך, וזו בחינת: "ואציעה שאול הנך"".

(ליקוטי מוהר"ן)

המתנערת מעפרה

בספר הזוהר פירש את הפסוק "התנערי מעפר קומי": "כהאי תרנגולתא דאתנערית מקיטמא" (כמו תרנגולת המתנערת מעפר). כלומר, כאשר התרנגולת מתפלשת בעפר, כל כמה שינערו אותה בני אדם, לא יצליחו לנער אותה מן העפר. אך כאשר היא עצמה תתנער, יתנער ממנה כל העפר בפעם אחת. וכך הוא גם לגבי נשמות ישראל: כשאחרים מנערים אותן תמיד נשאר עפר, אבל כשהן מנערות את עצמן, הן מנערות מעצמן הכל בפעם אחת.

(רמ"ח אותיות)

הכוח שניתן ליהודי

"כמו שבבחינת 'עשה טוב' יוכל האדם להמשיך מכל נקודה כל השלמות, ולעשות הראשית, כמו כן בבחינת 'סור מרע' גם כן נתן ה' יתברך כח באיש הישראלי, שבכל רגע שירצה יוכל להסיר כל כוח הרע שבו, ולומר 'עד פה תבוא ואל תוסיף', כמו שאמר אאמו"ז זצוק"ל פרוש הפסוק: "כרחק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו" (תהלים קג), היינו, כמו אדם שעומד ופניו למזרח, וברגע אחד יוכל להפוך עצמו שיהיה פניו למערב, כמו כן הרחיק ה' יתברך פשעינו מאתנו, היינו, שברגע אחד יוכל האדם להפוך עצמו ולהיות צדיק גמור. כמו שאמרו רבותינו ז"ל במסכת קדושין (דף מט): המקדש אשה... על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו. וזה בבחינת כדור עגול, שבכל נקודה ונקודה יכולים לעשות סוף לרע לבחינת הרע וראשית להטוב הגמור".

(רבי י'. י'. מביאלא, דברי בינה)

אין השכינה שורה מתוך עצבות

"התורה ניתנה בסיני למען ילמד אדם להיות תמיד מוכנע גדול ונבזה בעיניו, כדרך שעשה ה' יתברך ברוך הוא, שמאס בהרים הגבוהים ובחר בהר סיני הנמוך מכולם... רק לזה צריך האדם, שלא יתעצב מחמת גודל הכנעה, וזה הוא מניעה גדולה מעבודת הבורא יתברך, לכן הזהירה תורה עליו, שיראה להיות תמיד בשמחה, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות... ואם יאמר האדם ואיך אוכל לשמוח כיוון שהרביתי לפשוע? ולזה אמרה תורה: אף על פי כן יראה לעשות תשובה בשמחה, ויתחזק עצמו לאמר: הרי אני כאילו נולדתי היום הזה, ולא אשוב עוד לכסלה!!! וזה נקרא חידוש, שנתחדש כבריה חדשה"!

(רבי אלימלך מליז'ענסק, נועם אלימלך)

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il